T.C.
D A N I Ş T A Y
ALTINCI DAİRE
EsasNo : 2012/2240
Karar No : 2014/213

Davanın önceki aşamaları, özellikle kamulaştırma davası ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru dikkate alındığında; bu davanın konusununmülkiyet haklarının kısıtlanması; dolayısıyla taşınmazın kullanılamamasından kaynaklı olarak taşınmaz bedelinin tazminine ilişkin olması karşısında, davanın tazminat davası olarak ele alınıp sonuçlandırılması gerekirken, görünen durumun ötesi ve davanın açılma nedenleri incelenmeden, davanın iptal davası olarak nitelendirilmesi suretiyle, dava konusu işlemin kesin ve yürütülmesi zorunlu işlem olmadığı gerekçesiyle davanın (usul yönünden) reddine ilişkin idare mahkemesi kararında hukuki isabet görülmediği hk.

Temyiz Eden (Davacı) : X
Vekili : X

Karşı Taraf (Davalı) : X

İstemin Özeti : Balıkesir İdare Mahkemesince verilen 28/10/2011 tarihli, E:2010/1070, K:2011/1356 sayılı kararın, usul ve hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek bozulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi : X
Düşüncesi : Temyiz isteminin kabulü ile mahkeme kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüşüldü:

Dava, davacının maliki olduğu, Balıkesir İli, Marmara İlçesi, Avşa Beldesi, 3 pafta, 208 parsel sayılı, 9.511,90 m² yüz ölçümlü taşınmazın, 25 yılı aşkın bir süredir bedeli ödenmek suretiyle kamulaştırma yapılmaksızın, mülkiyet hakkının kullanılmasının engellenmesi nedeniyle uğranıldığı öne sürülen zarara karşılık 200.000 TL maddi tazminatın ödenmesi istemiyle yapılan 07.05.2010 tarihli başvurunun reddine ilişkin 17.05.2010 tarih ve 547 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmış, İdare Mahkemesince; İdari işlemler, idari makamların idare işlevleriyle ilgili ve kamu gücüne dayanarak kamu hukuku alanında tesis ettikleri tek yanlı, doğrudan uygulanabilir nitelikte ve ilgililerin hukuki durumlarını etkileyen hukuki tasarruflar olduğu, İdari eylemden doğan tazminat davalarının ön koşulu olan idari başvuru sonucunda tesis edilen ön kararın, anılan nitelikte bir idari işlem olmadığından, idari davaya konu edilebilecek kesin ve yürütülmesi gerekli işlem olmaması nedeniyle işin esasının incelenebilmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar

verilmiş, bu karar davacı vekilince temyiz edilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 10. maddesi "İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler. Altmış günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren altı ayı geçemez. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açabilirler." 13. maddesinde de İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.
Görevli olmayan adli ve askeri yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz." hükmüne yer verilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, davacının maliki olduğu Balıkesir İli, Marmara İlçesi, Avşa Beldesi, 3 pafta, 208 parsel sayılı 9511 m²'lik taşınmazın 8171 m²'lik kısmının 05.11.1993 günlü, 7 sayılı Türkeli (Avşa) Belediye Meclisi kararı ile kabul edilen imar planında yol ve yeşil alan olarak kamu kullanımına ayrıldığı, taşınmazın kamu alanında kalan kısmının kamulaştırılması istemiyle davacı tarafından 20.06.2000 tarihinde Avşa (Türkeli) Belediye Başkanlığına yapılan başvurunun cevap verilmemek suretiyle reddedildiği, bu işlemin iptali istemiyle açılan davada, Bursa 1. İdare Mahkemesinin 01.11.2001 günlü, E:2000/1557, K:2001/1159 sayılı karar ile "bir taşınmazın kıyıda kalan bölümü Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunduğundan kamulaştırılmasının söz konusu olamayacağı, sahil şeridinin ikinci elli metrelik kısmı imar planında ayrılan amaca göre kullanılabileceğinden ve dava konusu olayda da bu kısım imar planında günübirlik tesis alanı olduğundan ve bu amaçla bizzat davacı tarafından kullanılabileceğinden kamulaştırmaya konu edilemeyeceği, sahil şeridinin ilk elli metrelik kısmının planda yeşil alana ayrıldığı anlaşılmakla birlikte idarelerinyargı kararı ile kamulaştırmaya zorlanamayacağı" gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği, bu kararın Danıştay Altıncı Dairesinin 14.01.2004 tarihli, E:2002/3693, K:2004/125 sayılı kararı ile "2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesinin 2. fıkrasında idari yargı yetkisinin idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ilesınırlı olduğu, idari mahkemenin yerindelik denetimi yapamayacağı, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı veremeyeceği, bu durumdayargı kararı ile idareler kamulaştırma yapmaya zorlanamayacağından davanın reddine ilişkin mahkeme kararında sonucu itibariyle isabetsizlik bulunmadığı gerekçesiyle onandığı, onama kararın Danıştay Altıncı Dairesinin 08.03.2005 tarihli, E:2004/8232, K:2005/1353sayılı kararı ile düzeltilmesi isteminin reddedildiği anlaşılmıştır.

Bunun üzerine davacı tarafından, arazinin imar planında kamu kullanımına ayrılması yasal sürede kamulaştırılmayarak araziden yararlanma ve gelir elde etme hakkının kullanılamamasından doğan zarar karşılığı 200.000.-TL tazminat ödenmesi istemiyle 07.05.2010 tarihli, 8245 sayılı dilekçe ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuruda bulunduğu, Avrupa

İnsan Hakları MahkemesiİIkinci Dairesinin 02.03.2010 tarihli (Başvuru No:38045/05) kararı ile, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda yer alan hukuk yollarının kullanamamalarından dolayıyani başvuru sahibinin iç hukuk yollarını tüketme kuralına uymamış olduğundan, başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

Davacı vekilince 7.5.2010 tarihinde davalı belediye başkanlığına başvuruda bulunarak, 3 pafta, 208 sayılı parselin imar planında kıyıdan itibaren ilk 50 metrelik kısmında kalan kısmının yeşil alan, yaya yolu, açık otopark gibi kamu alanı, ikinci 50 metrelik kısımda kalan kısmında yeşil alan, yaya yolu ile kamuya açık günübirlik turistik tesis yapılmak üzere kamu alanı olarak ayrıldığı, böylece imar planının yürürlüğe girdiği 25 yılı aşkın süredir mülkiyet haklarının kullanılamadığı, bu durumun araziyeörtülü olarak ve etkili biçimde el atıldığı, davacının bu süre içinde taşınmazını kullanamaması nedeniyle büyük zararlara uğradığı gibi, bundan böyle de bu zararın artarak süreceğinin anlaşıldığı, bedeli ödemeden uygulanan bu hukukiel atmada durumundan dolayı uğranılan zarar karşılığı 200.000 lira maddi tazminat ödemesiisteminde bulunmuştur.

Davalı idarece verilen 17.05.2010 tarihli, M.10.8 AVS.011/547 sayıl cevapta, 3 pafta, 208 sayılı parselin bir kısmının imar planının yapıldığı tarihte 3621 sayılı Yasanın ilgili maddeleri uyarınca park, yeşil alan, imar yolu ve günübirlik tesis alanına tahsis edilmiş olduğu, ancak 3194 sayılı Yasanın 18. maddesi uyarınca uygulama yapıldığında ve düzenleme yapılan alanda % 40 olan düzenleme ortaklık payını aşan kısım olduğu taktirde aşan kısmın değeri kadar kamulaştırma bedeli ödeneceği, anılan uygulama yapılıncaya kadar inşaat faaliyeti yapılması dışında taşınmazın mevcut durumu ile kullanılmasına engel bulunmadığı, bu nedenle de tazminat talebinin mevzuata uygun olmadığının belirtildiği, davacı tarafından bu işlemin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık, 25 yılı aşanbir süre boyunca imar planında kamu alanında kalan taşınmazın idarece kamulaştırılmaması nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zarara karşılık 200.000 lira tazminat ödenmesi istemine ilişkin bulunmaktadır.

Uyuşmazlığa konu taşınmaza yönelik idarece yapılan bir eylem (fiil el atma) bulunmadığından, davacının yaptığı başvuru üzerine tesis edilen işlemin, 2577 sayılı Yasanın 13. maddesi kapsamında "ön karar" olarak nitelendirilmesine olanak bulunmamaktadır. Uyuşmazlıkidari bir eylemden kaynaklanmayıp, taşınmaza imar planında getirilen kısıtlanmadan doğmuştur.

Dava konusu olayda, davacı 25 yılı aşan süre boyunca imar planında taşınmazın kamusal alan olarak planlanması sonucunda taşınmaza kısıtlama getirilmesi nedeniyle, mülkündentam olarak yararlanamadığını öne sürerek taşınmazı için bir tazminat tutarının ödenmesi talebinde bulunmuştur.

Mahkemece, görünen durumun ötesine bakılarak ihtilafın tazminat davası olarak ele alınması gerekmektedir

Davacı tarafından tazminat başvurusunun reddine dair işlemin iptali istemiyle dava açılmış ise de;

Yukarıda özetlendiği gibi davanın önceki aşamaları, özellikle kamulaştırma davası ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru dikkate alındığında; bu davanın konusununmülkiyet haklarının kısıtlanması; dolayısıyla taşınmazın kullanılamamasından kaynaklı olarak taşınmaz bedelinin tazminine ilişkin olması karşısında, davanın tazminat davası olarak ele alınıp sonuçlandırılması gerekirken, görünen durumun ötesi ve davanın açılma nedenleri incelenmeden, davanın iptal davası olarak nitelendirilmesi suretiyle, dava konusu işlemin kesin ve yürütülmesi zorunlu işlem olmadığı gerekçesiyle davanın (usul yönünden) reddine ilişkin idare mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

T.C.
D A N I Ş T A Y
ALTINCI DAİRE
EsasNo : 2012/2240
Karar No : 2014/213

Açıklanan nedenlerle, Balıkesir İdare Mahkemesince verilen 28/10/2011 tarihli, E:2010/1070, K:2011/1356 sayılı kararın BOZULMASINA, dosyanın adı geçen Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 21/01/2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	**Üye**	**Üye**	**Üye**	**Üye**
X	X	X	X	X